

การพัฒนารูปแบบการสอนอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะ การแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สุคนธ์ ระเบียบโอษฐ์

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบการสอนอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้น ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาชีวศึกษา 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาชีวศึกษา 4) เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการเรียนโดยรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา และ 5) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาชีวศึกษา ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยทดลอง 4 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 - 3 เป็นขั้นตอนการทดลองใช้และหาประสิทธิภาพรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งที่ 1 - 3 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชิงช้า ในปีการศึกษา 2554 - 2555 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งที่ 4 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 /1, 6/2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 87 คน ซึ่งก็คือประชากรทั้งหมดนั่นเอง โดยขั้นนี้เป็นการนำรูปแบบการสอนอาชีวศึกษาที่ได้รับการพัฒนามีประสิทธิภาพแล้วไปใช้จริง

กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชิงทอง เพื่อนำผลการทดลองมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังการเรียน ศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน หลังการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ซึ่งใช้ระยะเวลาทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษารวม 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าทีแบบ ไม่อิสระจากกัน (t - test Dependent) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีประสิทธิภาพ 87.36/86.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.8148 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.8148 หรือคิดเป็นร้อยละ 81.48

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา จากการทดลองครั้งที่ 1 - 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน

3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการเรียนโดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา โดยรวม ความสามารถอยู่ในระดับพอใช้

5. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา โดยรวม อยู่ระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการสอน, อาเซียนศึกษา, ทักษะการคิดวิเคราะห์, ทักษะการแก้ปัญหา

บทนำ

ประเทศไทยกำลังอยู่ในสังคมขนาดใหญ่ ในภูมิภาคและสังคมโลก ในขณะที่ปัจจุบันได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก ซึ่งสหรัฐอเมริกา ทวีปยุโรป รวมทั้งประเทศใหญ่ๆ ของทวีปเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ แม้บางประเทศ เช่น จีน จะมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เร็วมาก ก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวทำให้มีการชะลอตัวทางเศรษฐกิจลง ในสภาพเช่นนี้จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องเตรียมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อที่จะให้อยู่รอดในภาวะการณ์ปัจจุบันหรือในอนาคตต่อไป นอกจากนี้จึงมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งความพยายามที่จะเชื่อมโยงกันของกลุ่มประเทศอาเซียนกับนอกภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย การจะสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันจึงจำเป็นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบ โลจิสติกที่สำคัญของประเทศ เช่น ด้านการคมนาคม การสื่อสาร ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายชัดเจนและกำลังเร่งดำเนินการในขณะนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ แต่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่สำคัญมากและขาดไม่ได้ คือ “การพัฒนาคน” เพราะฉะนั้นจึงเป็นโจทย์ที่สำคัญของการจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย (จาตุรนต์ ฉายแสง, 2556)

การที่จะสามารถพัฒนาคนในประเทศนั้น ต้องพัฒนาที่พื้นฐาน เน้นที่การศึกษาและการพัฒนาของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ถูกต้องตามครรลองของชีวิต การพัฒนาการศึกษาและแสวงหาความรู้จะง่ายขึ้น เป้าหมายของการศึกษาจึงต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมและมุ่งสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่ทั้งประสงค์ มีทักษะการแก้ปัญหา มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ มนุษย์จึงต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถเติบโตและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และต้องเริ่มตั้งแต่วัยแรกเกิดโดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ กลั่นกรองข้อมูล เลือกใช้และนำมาใช้ในสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาที่รัฐเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและทัดเทียมกัน โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ความเป็นไทยมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ด้วยเหตุนี้เองหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แบ่งออกเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลก ว่าด้วยการอยู่ร่วมกัน ในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้ สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม สารศาสนา ศิลธรรมและจริยธรรม มุ่งปลูกฝัง แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนา ที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาการตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ ต่อสังคมและส่วนรวม (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2551 : 114)

อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีความสำคัญที่สุดของภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะพัฒนาการรวมตัวให้มีความเข้มแข็ง ยิ่งขึ้นในระดับที่เป็น “ประชาคมอาเซียน” ภายในปี พ.ศ. 2558 อันจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในหลายๆ ด้านขึ้นในภูมิภาค ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรงด้วย

AEC หรือ Asean Economics Community คือการรวมตัวของชาติใน Asean 10 ประเทศ โดยมี ไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และบรูไน เพื่อที่จะให้มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน ทำให้มีผลประโยชน์, อำนาจต่อรอง ต่างๆ กับคู่ค้าได้มากขึ้น และการนำเข้า หรือส่งออกของชาติในอาเซียนก็จะเสรี ยกเว้นสินค้า บางชนิดที่แต่ละประเทศอาจจะขอไว้ไม่ลดภาษีนำเข้า (เรียกว่าสินค้าอ่อนไหว) ซึ่ง Asean จะรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และมีผลเป็นรูปธรรม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ซึ่งจะทำให้ภูมิภาคนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ซึ่งไทยจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว และการบิน เพราะของไทยมีที่ตั้งอยู่กลาง อาเซียน และไทยอาจจะเด่นในเรื่อง การจัดการประชุม ต่างๆ, การแสดงนิทรรศการ, ศูนย์กระจายสินค้า และยังคงเด่นเรื่องการค้ามาคมอีกด้วยเนื่องจาก

การพัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อยู่ตรงกลางอาเซียน และการบริการด้านการแพทย์และสุขภาพจะเติบโตอย่างมากเช่นกัน เพราะจะผสมผสานส่งเสริมกันกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ค่าบริการทางการแพทย์ของประเทศต่างชาติจะมีราคาสูงมากหากเทียบกับประเทศไทย)

ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองไทย รวมทั้งเป็นพลเมืองอาเซียนในเวลาเดียวกัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของอาเซียน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถคาดหมายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ เพื่อจะได้เห็นความสำคัญ และมีการเตรียมความพร้อมให้กับตนเองเพื่อรองรับการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน โดยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มีการจัดเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษาอยู่ในสาระประวัติศาสตร์

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จ มีสาเหตุมาจากครูผู้สอนขาดวิธีการสอน ขาดทักษะการสอน และนักเรียนไม่เห็นความสำคัญ ไม่ให้ความสนใจในการเรียนการสอน ประวัติศาสตร์ มองว่าการเรียนประวัติศาสตร์เป็นเรื่องโบราณ น่าเบื่อ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับตนโดยตรง การเรียนรู้ในปัจจุบันนี้จุดอ่อนอยู่ที่ครู ครูเน้นการสอนเนื้อหาเป็นสำคัญ ไม่ได้เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่จะก่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่ให้นักเรียนเกิดการคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากวิธีสอน (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 111) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาของกรมวิชาการ ได้ข้อสรุปว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีปัญหาในด้านการสอน ครูไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง เพราะส่วนมากครูยึดหนังสือแบบเรียนแทนหลักสูตร และใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ด้านการประเมินผลการเรียน ทักษะด้านการคิดของผู้เรียนส่วนมากค่อนข้างต่ำ และจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 3)

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย โดยเฉพาะสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ของนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชิงช้า ก็ประสบปัญหาตามที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวคือนักเรียนไม่สนใจเรียน ขาดความกระตือรือร้น ขาดทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เห็นว่าการเรียนประวัติศาสตร์และการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับตนเองโดยตรง ซึ่งทั้งนี้อาจจะเกิดจากครูเน้นการสอนเนื้อหาเป็นสำคัญ และใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ครูไม่เน้นกระบวนการให้นักเรียนปฏิบัติจริง ไม่ได้เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่จะหาองค์ความรู้ใหม่ ที่ทำให้นักเรียนเกิดการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น จากการประเมินคุณภาพของนักเรียน สาระประวัติศาสตร์ในปีการศึกษา 2553 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ คือคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.40 และหากพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาแต่ละเรื่อง ก็พบว่า เรื่องประเทศเพื่อนบ้านของไทย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 57.23 ซึ่งน้อยกว่าเรื่องอื่นๆ (โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชิงช้า, 2553) ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และครูผู้สอนในกลุ่มสาระดังกล่าว จึงเห็นสมควรว่าจะต้องมีการปรับปรุงวิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ทำเรื่องที่นักเรียนมองว่าน่าเบื่อหน่าย เป็นเรื่องใกล้ตัว มากกลายเป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย สนุกสนาน มีความกระตือรือร้นในการเรียน รู้จักการแสวงหาความรู้ และนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเทคนิควิธีการสอนต่างๆ ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหา มีการเรียนรู้แบบบูรณาการและให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning : PBL) สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และทักษะการคิดของนักเรียนที่ดีมากที่สุดวิธีหนึ่งและยังสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 คือการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในส่วนของผู้สอนลดบทบาทของการเป็นผู้ควบคุมชั้นเรียนลง ผู้เรียนมีอำนาจในการจัดการควบคุมตนเองมากขึ้น การที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Process)

การพัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เพราะความรู้เก่าที่ผู้เรียนมีอยู่จะถูกถ่ายโอนหรือบูรณาการกับความรู้ใหม่ตลอดเวลา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่ล้าหลัง ทันเหตุการณ์ ทันโลกและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมโลกในอนาคตได้ดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การแสวงหาความรู้ และการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง พบว่า จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นที่การปฏิบัติจริงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน กล่าวคือ มุ่งเน้นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้คิดอย่างมีระบบ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการตั้งคำถามและรู้จักวิธีการแสวงหาคำตอบ มีทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ตลอดจนรู้จักคิดตัดสินใจในการสร้างทางเลือกอย่างมีเหตุผล โดยผู้เรียนจะต้องเลือกรื่อง ประเด็น หรือปัญหาที่ต้องการศึกษา เลือกวิธีการศึกษาค้นคว้า เป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจะต้องรู้จักบูรณาการทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างองค์ความรู้ สร้างข้อคำถาม แสวงหาคำตอบสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และนำคำตอบหรือองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

จากการศึกษาเทคนิค วิธีการสอน ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ที่ได้ปรับปรุงมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning : PBL) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project) ซึ่งในขั้นตอนแรกใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และเมื่อนักเรียนได้รับความรู้จากการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายแล้ว นักเรียนจะต้องลงมือทำหรือศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งแท้จริง มีการระบุหัวข้อปัญหาหรือเรื่องที่สนใจ วิธีการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งการแก้ปัญหาและความรู้อย่างลึกซึ้งแท้จริง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งผู้วิจัยมีความคาดหวังว่ารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาที่

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จะเป็นรูปแบบการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดความสุขสนานไม่เบื่อหน่าย นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ทำเรื่องใกล้ตัวที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมที่ง่าย และจับต้องได้ มีความสนใจข่าวสารบ้านเมือง เตรียมพร้อมตัวเองเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้าน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น นอกจากนี้รูปแบบการสอนดังกล่าว ยังเน้นการนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ นักเรียน รู้จักใช้วิธีการที่หลากหลายแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิด เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้นักเรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษามาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (2545 : 5) ที่กล่าวว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ที่พัฒนาขึ้น ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา
4. เพื่อศึกษาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการเรียน โดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

การพัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา สูงกว่าก่อนเรียน
3. ความสามารถการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชิงทอง ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 84 คน ปีการศึกษา 2555 จำนวน 88 คน และปีการศึกษา 2556 จำนวน 87 คน

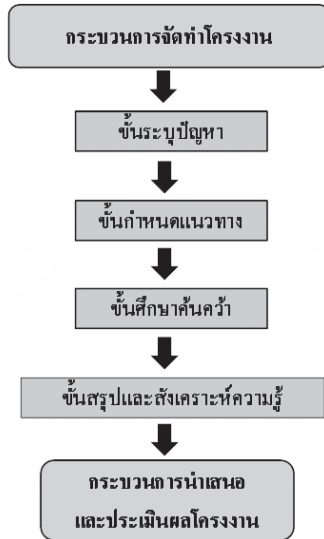
2. เนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการแก้ปัญหา โดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นมา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เป็นรูปแบบการสอนที่บูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมี 2 กระบวนการ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ กระบวนการที่ 1) จัดทำโครงงาน 2) นำเสนอและประเมินผลโครงงาน และขั้นตอนที่ 1) ชั้นระบุปัญหา 2) ชั้นกำหนดแนวทาง 3) ชั้นศึกษาค้นคว้า 4) ชั้นสรุปและสังเคราะห์ความรู้

ภาพแสดงรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

3.2.3 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์เนื้อหา การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการคิดวิเคราะห์หลักการก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

3.2.4 ทักษะการแก้ปัญหา ได้แก่ ความสามารถในการระบุปัญหา อธิบายสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และผลที่ได้รับจากการแก้ปัญหา หลังการเรียนโดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

- 4.1 รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ซึ่งเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง อาเซียนศึกษา ที่บูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบโครงงาน
- 4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 4.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 4.4 แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 4.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา

5. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

การดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสาชิงช้า ดำเนินการตลอดปีการศึกษา 2554 - 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา หมายถึง รูปแบบการสอนที่บูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมี 2 กระบวนการ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ กระบวนการที่ 1) จัดทำโครงงาน 2) นำเสนอและประเมินผลโครงงาน และขั้นตอนที่ 1) ชั้นระบุปัญหา 2) ชั้นกำหนดแนวทาง 3) ชั้นศึกษาค้นคว้า 4) ชั้นสรุปและสังเคราะห์ความรู้
2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย เรียนรู้โดยใช้ประเด็นสำคัญในกรณีปัญหาที่เป็นจริงหรือกำหนดขึ้น เป็นตัวกระตุ้นให้ นักเรียนศึกษาด้วยตนเองโดยการสืบค้นข้อมูลหาความรู้หรือทักษะต่างๆ แล้วนำความรู้ที่ค้นหามา เล่าสู่กันฟังพร้อมทั้งร่วมกันอภิปรายร่วม กันเรียนรู้แล้วลงสรุปความรู้ใหม่

การจัดกิจกรรมแบบนี้ มีขั้นตอน คือ ขั้นเชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหา, ขั้นกำหนดแนวทางที่เป็นไปได้, ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า, ขั้นสังเคราะห์ความรู้, ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาประยุกต์ใช้ใน ขั้นตอนของการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหา และ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างหลากหลาย

3. การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นปัญหาหรือสิ่งที่อยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งในเรื่องนั้นๆ ให้มากขึ้น โดยใช้กระบวนการ วิธีการศึกษาอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียด ปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้จนได้ผลสรุปที่เป็นคำตอบในเรื่องนั้นๆ ด้วยตนเอง โดยมีครูคอยให้การชี้แนะ ช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวก ให้นักเรียน ได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

4. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะคิดวิเคราะห์สถานการณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล รอบคอบ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

5. ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ซึ่งในที่นี้หมายถึง ความสามารถในการระบุปัญหา อธิบายสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และผลที่ได้รับจากการแก้ปัญหา ซึ่งวัดจากแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาแบบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้าง

6. ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน หมายถึง ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน อาเซียนศึกษา ตามเกณฑ์ร้อยละ 80/80 โดย 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของคะแนนเก็บระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละที่นักเรียนแต่ละคนทำได้ถูกต้อง และ 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ ที่นักเรียนแต่ละคนทำได้ถูกต้อง

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

8. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ครอบคลุมเนื้อหา เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระ

การพัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อใช้วัดความรู้ของนักเรียน ก่อนที่จะใช้รูปแบบการสอน และใช้วัดความรู้หลังจากใช้รูปแบบการสอน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการหาคุณภาพแล้ว จำนวน 40 ข้อ

9. ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็น หรือความรู้สึกเฉพาะตัวของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา ซึ่งวัดจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ

10. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดเสนาธาทอง เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยจำแนกการดำเนินการเป็น 5 ระยะ 10 ขั้นตอน ระหว่างปีการศึกษา 2554 - 2556 คือ

ระยะที่ 1 เป็นขั้นของการสำรวจ วิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย โดยเฉพาะสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และหากพิจารณารายละเอียดของเนื้อหาแต่ละเรื่อง ก็พบว่า เรื่อง ประเทศเพื่อนบ้านของไทย น้อยกว่าเรื่องอื่นๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เป็นรูปแบบการสอนที่บูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมี 2 กระบวนการ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ กระบวนการที่ 1) จัดทำโครงงาน 2) นำเสนอและประเมินผลโครงงาน และขั้นตอนที่ 1) ชั้นระบุปัญหา 2) ชั้นกำหนดแนวทาง 3) ชั้นศึกษาค้นคว้า 4) ชั้นสรุปและสังเคราะห์ความรู้

ระยะที่ 2 เป็นการนำรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปดำเนินการวิจัยทดลองเชิงประจักษ์ แล้วนำสารสนเทศจากการวิจัย มาพัฒนารูปแบบการสอนดังกล่าว ให้มีคุณภาพเหมาะสม ตลอดจนสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลจากการทดลองครั้งที่ 1 ทำให้มีการปรับปรุงรูปแบบการสอน โดยการปรับปรุงแก้ไขจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด

ระยะที่ 3 เป็นการนำรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้พัฒนาแล้วในครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้ แล้วนำสารสนเทศจากการวิจัยมาพัฒนารูปแบบการสอนดังกล่าว ให้มีคุณภาพเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ตลอดจนสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ของนักเรียนและโรงเรียน ทำให้ได้รูปแบบการสอนที่พัฒนาครั้งที่ 2 โดยการปรับปรุงเนื้อหา ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ตามตัวชี้วัด และคำอธิบายรายวิชา ปรับชั่วโมงเรียน จาก 15 ชั่วโมง เป็น 20 ชั่วโมง เพื่อให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยนักเรียน ได้เข้าใจการเขียนโครงงาน และการจัดทำโครงงาน

ระยะที่ 4 เป็นการนำรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้พัฒนาแล้วในครั้งที่ 2 ไปทดลองใช้ แล้วนำสารสนเทศจากการวิจัยมาพัฒนารูปแบบการสอนดังกล่าว ให้มีคุณภาพเหมาะสม ตลอดจนสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนและโรงเรียน ทำให้ได้รูปแบบการสอนที่พัฒนาแล้ว ครั้งที่ 3 ซึ่งผลจากการทดลองพบว่าการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ควรจะมีการเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อจะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนเมื่อได้เรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนอาชีวศึกษา อีกทั้งการวัดทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัยเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ความคิดของนักเรียนมากเกินไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ฉบับก่อนเรียนขึ้นมาอีกฉบับ (โดยการสลับข้อสอบกับฉบับหลังเรียน) และปรับแบบทดสอบการวัดทักษะการแก้ปัญหาเป็นข้อสอบแบบอัตนัย ซึ่งจะทำให้รูปแบบการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การพัฒนาารูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

และระยะที่ 5 เป็นการนำรูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาแล้วในครั้งที่ 3 จนมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ไปใช้สอนกับกลุ่ม ตัวอย่าง และดำเนินการประเมินผลการใช้รูปแบบการสอน โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน ศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับให้รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในระยะที่ 5 ได้ดังนี้

1. รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีประสิทธิภาพ 87.36/86.93 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.8148 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.8148 หรือคิดเป็นร้อยละ 81.48
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา จากการทดลองครั้งที่ 1 - 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน
3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการเรียน โดยรูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา โดยรวมความสามารถอยู่ในระดับพอใช้
5. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนอาเซียนศึกษา โดยรวมอยู่ระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนารูปแบบการสอนอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการสอนอาชีวศึกษา เป็นรูปแบบการสอนที่มีกระบวนการและลำดับ ขั้นตอนการสอนหลายขั้นตอน ครูผู้สอนที่นำรูปแบบการสอนดังกล่าวไปใช้สอน โดยในกระบวนการจัดทำโครงการ ครูควรปฏิบัติตามขั้นตอนในการสอนแต่ละขั้น ดังนี้

1.1 **ขั้นที่ 1** ขั้นระบุปัญหา ครูควรนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เป็นเรื่องใกล้ตัว ทันต่อเหตุการณ์ หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียน เกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถระบุสิ่งที่ปัญหาที่ นักเรียนอยากรู้ อยากเรียน และเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

1.2 **ขั้นที่ 2** ขั้นกำหนดแนวทาง ครูผู้สอนควรช่วยเหลือกระตุ้นให้เกิด การอภิปรายภายในกลุ่มให้นักเรียนเข้าใจวิเคราะห์ปัญหาแหล่ง ข้อมูล เพื่อนักเรียนแต่ละกลุ่ม จะได้วางแผนการศึกษา ค้นคว้า ทำความเข้าใจอภิปรายปัญหาภายในกลุ่ม ระดมสมองคิด วิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการหาคำตอบ

1.3 **ขั้นที่ 3** ศึกษาค้นคว้า ครูผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำใน การศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการหลากหลาย หากนักเรียนประสบปัญหาครูจะเป็นผู้ชี้แนะ แหล่งความรู้หรือติดต่อผู้รู้เพื่อให้คำแนะนำแก่นักเรียน

1.4 **ขั้นที่ 4** สรุปและสังเคราะห์ความรู้ ครูผู้สอนควรช่วยเหลือกระตุ้นให้ นักเรียนเกิดการอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง แล้วนำข้อสรุปที่ได้มา แลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่า มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

2. กระบวนการจัดนำเสนอและประเมินผลโครงการ ควรจะเพิ่มเวลาในการจัด กิจกรรมให้มากขึ้น หรือโรงเรียนควรจัดงานวัน AEC แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดนิทรรศการ นำเสนอผลงานโครงการให้เพื่อนนักเรียนและรุ่นน้องได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และ จัดประกวดโครงการ เพื่อชิงเกียรติบัตรและรางวัล เพื่อเป็นการเสริมแรงและกระตุ้นให้นักเรียน ตั้งใจทำโครงการด้วย

การพัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. ระหว่างการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรกำชับให้นักเรียนในกลุ่มสามัคคีกัน ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมายเพื่อให้งานกลุ่ม ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแบบการสอนด้วยการบูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบโครงงาน ในเนื้อหาอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

2. ควรมีการพัฒนาแบบการสอนในรายวิชาอื่นๆ โดยการใช้รูปแบบการสอน กิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นและทำให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียนวิชานั้นๆ ด้วย

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____ . (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เขมรัฐ โตไทยะ. (2540). คู่มือการจัดทำแผนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เนื้อหาสิ่งแวดล้อม เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. ร้อยเอ็ด : ออฟเซ็ท.

ชยอนันต์ สมุทรวานิช. (2550). “ผลกระทบจากโลกาภิวัตน์” ใน การสัมมนาวิชาการ เรื่อง “ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อสังคมไทย” ณ สโมสรทหารบก เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม. ทวีศักดิ์ ไชยมาโย. (2537). คู่มือปฏิบัติการการจัดทำแผนการสอนเพื่อพัฒนาเป็นผลงานวิชาการ. นครพนม : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม.

- ทิวัดต์ มณีโชติ. (2549). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : เกรท เอ็ดดูเคชั่น.
- ทศนา แคมมณี. (2543). “การคิดและการสอนคิด”. ใน พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, ลัดดา ภูเกียรติ, สุวัฒนา สุวรรณเขตนิยม. **ประมวลบทความ นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2546). **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ : ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2551). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ปิ่นนเรศ กาศอุดม. (2542). **สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ของอาจารย์พยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข**. วิทยาลัยนวัตวิทยาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เผชิญ กิจระการ. (2546). “ดัชนีประสิทธิผล” ใน เอกสารประกอบการสอนวิชา 503710. ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์. (2544). **ทิศทางใหม่ของครุศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาวิชาชีพอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2550). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : เฮ้าส์ ออฟ คอร์มิสท์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2540). **เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษาหน่วยที่ 8 - 15**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มณฑรา ธรรมบุศย์. (2545). “การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem – Based Learning),” ใน วารสารวิชาการ. 5(2) : 11 – 17 ; กุมาพันธ์.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2551). **การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ : มติชน.

การพัฒนาแบบการสอนอาเซียนศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
และทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). **เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ**. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต
พระราชวังสนามจันทร์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส.
- วีระ โรจน์พจนรัตน์. (2550). **กระทรวงวัฒนธรรม 2550**. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภักดิ์ทิพย์. (2549). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2547). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
กระบวนการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **รายงานการประเมิน
คุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2535). “วิจัยในชั้นเรียนอย่างง่าย ๆ แบบวิจัยหน้าเดียว” ใน **วารสาร
วิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 13, 1 (ม.ค. - เม.ย. 2535), 74 - 79
_____. (2544). **การสร้างแบบฝึก**. นครสวรรค์ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดริมปีงการพิมพ์.
- สุพล วังสินธุ์. (2536). “การจัดทำแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ” ใน **สารพัฒนาหลักสูตร**.
114(12) : 3 - 14, เมษายน - พฤษภาคม.
- สุวิมล ตีรภานันท์. (2544). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี พันธุ์มณี. (2543). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : เลฟแอนดัลฟเพรส.